

บทที่ 5

บทสรุป

ในการปกครองระบบประชาธิปไตยนั้น พรรคการเมือง เป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งใน การพัฒนาทางการเมือง และพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้คงอยู่ พรรคการเมืองมีหน้าที่สำคัญคือ ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้แทน และประสานประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยการระดมสรรพกำลัง ทางการเมือง เข้าสู่ระบบการเมืองนอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในฐานะพรรคฝ่ายค้านในการตรวจสอบ การทำงานของรัฐบาล และสิ่งสำคัญสุดท้ายคือการสร้างผู้นำทางการเมือง เพื่อสืบทอด ระบบประชาธิปไตย

ระบบการเมืองประชาธิปไตยจะพัฒนาไปได้จะต้องมีพรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพ คอยค้ำจุน และพรรคการเมืองที่มีเสถียรภาพจะเป็นตัวผลักดันให้มีการพัฒนาทางการเมืองไป ด้วยพรรคประชาธิปไตยเป็นพรรคการเมืองพรรคหนึ่งในระบบการเมืองไทยที่ถือกำเนิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 แม้จะต้องประสบอุปสรรคทางการเมืองนานาประการ แต่พรรคประชาธิปไตยก็สามารถที่จะฝ่าฟันอุปสรรคมาได้โดยตลอด จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยใคร่ที่จะหาคำตอบในอุดมการณ์ทาง การเมืองของพรรคประชาธิปไตย

ในการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการ ศึกษาไว้ 2 ข้อคือ

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการศึกษาวิจัยดังนี้คือพรรคประชาธิปไตย มีอุดมการณ์ ทางการเมืองที่ยึดมั่นในระบบรัฐสภาต่อต้านระบบเผด็จการมาตลอด ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลา พรรคประชาธิปไตยจะต้องประสบกับความขัดแย้งและความแตกต่างทางอุดมการณ์ แต่พรรคก็สามารถปรับปรุงตัวเองให้คงอยู่รอดมาจนถึงปัจจุบัน นี้่น่าจะมาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. การจัดองค์การของพรรคประชาธิปไตย มีสาขาพรรคลงสู่ระดับล่าง มีคนชั้นกลาง ซึ่งเป็นประชาชนสนับสนุนและเข้าร่วมในกิจกรรม สมาชิกของพรรคประชาธิปไตยเป็นผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ในระบอบรัฐสภา
2. ปัจจัยจากการมีผู้นำพรรคที่เข้มแข็งและยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย

อุดมการณ์ทางการเมือง ในความหมายของไพรเดริก และเบรซิงสกี ให้ความสำคัญเห็นว่าอุดมการณ์เป็น "แนวความคิดที่มีความคงเส้นคงวา อันเกี่ยวกับวิธีการในทางปฏิบัติว่า ทุอย่างใดจึงจะ เปลี่ยนแปลงและปฏิรูปสังคมขึ้นมาใหม่โดยมีการวิจารณ์สังคมที่กำลังเป็นอยู่ หรือที่เป็นมาแล้วในอดีตว่ามีความผิดพลาดไม่ตัวอย่างใดโดยละเอียด" ตามความเห็นนี้คุณสมบัติหรือแก่นแท้ของอุดมการณ์ คือการที่อุดมการณ์มีลักษณะในทางปฏิบัติ¹

อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตยคือ อุดมการณ์ในรูปแบบประชาธิปไตยซึ่งมีหลักการสำคัญของอุดมการณ์รูปแบบประชาธิปไตย คือ การมีศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ มีความศรัทธาในสติปัญญา การที่มนุษย์ร่วมมือกันทำงานได้เพราะมนุษย์เป็นผู้ที่รู้และเข้าใจในเหตุผล และอุดมการณ์ของประชาธิปไตยยัง เชื่อในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ความเท่าเทียมกันหรือความเสมอภาคนี้ไม่ได้หมายความว่าความถึง ความเท่าเทียมกันทางสติปัญญา หรือทางกายภาพเท่านั้นแต่เป็นการเสมอภาคกันทางกฎหมายและการเมืองอีกด้วย และนอกจากนี้อุดมการณ์ประชาธิปไตยเชื่อว่าอำนาจทางการเมืองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชน การให้ความชอบธรรมยินยอมเท่ากับเป็นการสร้างความชอบทั่วให้กับกำลังหรืออำนาจ ดังนั้นรัฐบาลที่ชอบธรรมจึงเป็นรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของประชาชน (representative government) เป็นต้น

ในการที่จะทราบหรือศึกษาบุคลิกภาพว่าบุคคลนั้นมีลักษณะประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยมจะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ไม่นิยมการตามความคิดเห็นของผู้อื่น เว้นเสีย

¹Garl J. Friedrich & Z.K.brzezinski, Totalitarian Dictatorship and Autocracy (Harvard University Press, 1956) p.74

แต่ว่าจะถูกชักจูงให้คล้อยตามได้ว่า ความคิดเห็นนั้นมีเหตุผลที่จะเชื่อถือ

2. เป็นคนที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย
3. มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะรับผิดชอบในสิ่งที่เขากระทำลงไป
4. ไม่อคติต่อศาสนาอื่น หรือถูกเหยียดหยามชนชาติอื่น
5. คิดถึงบุคคลอื่นในฐานะที่เขาเป็นตัวของเขาเอง ไม่เข้าไปจัดประเภทให้เขา เช่น ไม่ไปเรียกเขาว่า "พวกหัวรุนแรง" หรือ "พวกฝ่ายซ้าย"
6. มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ มีศรัทธาและความหวังต่อชีวิต
7. ไม่ยอมก้มหัวให้กับผู้ยิ่งใหญ่ ๆ แม้ว่า จะยอมรับว่านั่นต้องมีเหตุผลหรือมีความชอบธรรม

ความชอบธรรม

ส่วนบุคลิกภาพที่ไม่เกี่ยวข้องต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ได้แก่บุคลิกภาพแบบเผด็จการ หรือนิยมอำนาจ ผู้ที่มีที่ท้าวว่าจะเป็นเผด็จการ (ถ้าเป็นผู้นำ) หรือชอบถูกปกครองแบบเผด็จการ คือบุคคลซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับบุคคลมีบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย²

จากการวิเคราะห์อุดมการณ์พรรคประชาธิปัตย์พบว่า พรรคประชาธิปัตย์มีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยที่ต่อต้านเผด็จการทุกรูปแบบมาตลอดเวลา ตั้งแต่การก่อตั้งพรรค จะมีการเปลี่ยนแปลงก็แต่จุดเล็ก ๆ เช่น ในช่วงพ.ศ. 2517-2519 อุดมการณ์ได้ปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบประชาธิปไตยหัวก้าวหน้า แต่ก็ยังมีแนวทางต่อต้านเผด็จการรูปแบบเดิมอยู่ตลอดมา

อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

1. อุดมการณ์ทางการเมือง พรรคประชาธิปัตย์มีอุดมการณ์ในอันที่จะดำเนินการเมืองโดยวิธีทางอันบริสุทธิ์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อประชาชน อาศัยหลักกฎหมายและเหตุผลเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ ของรัฐธรรมนูญ และเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง ให้ความนับถือและนิยมนาระบอบประชาธิปไตย พรรคนี้เป็นศัตรูต่อระบบเผด็จการ ไม่ว่าจะ เป็นรูปแบบใด ๆ และไม่สนับสนุนวิธีการแห่ง เผด็จการ ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการของรัฐบาลใด ๆ ทางด้านการเมือง

---

² Adorno and others, The Authritarian Personality (Herper & Row , 1950)

ต่างประเทศ พรรคนี้ส่ง เสริมสัมพันธภาพระหว่างประเทศและสนับสนุนองค์การสันติภาพโลก

2.อุดมการณ์ทาง เศรษฐกิจ พรรคนี้เคารพกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวบุคคลและการสืบมรดก แต่มิได้ละ เลยที่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม การใดที่เห็นว่าเอกชนควรกระทำ รัฐก็จะส่ง เสริมไม่เข้าแทรกแซงแต่กิจการใดที่เห็นว่า การแทรกแซงจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม รัฐก็จะ ได้เข้าแทรกแซงโดยเข้าดำเนินการเอง หรือจัดเป็นรูปสหกรณ์ตามควรแต่กรณี

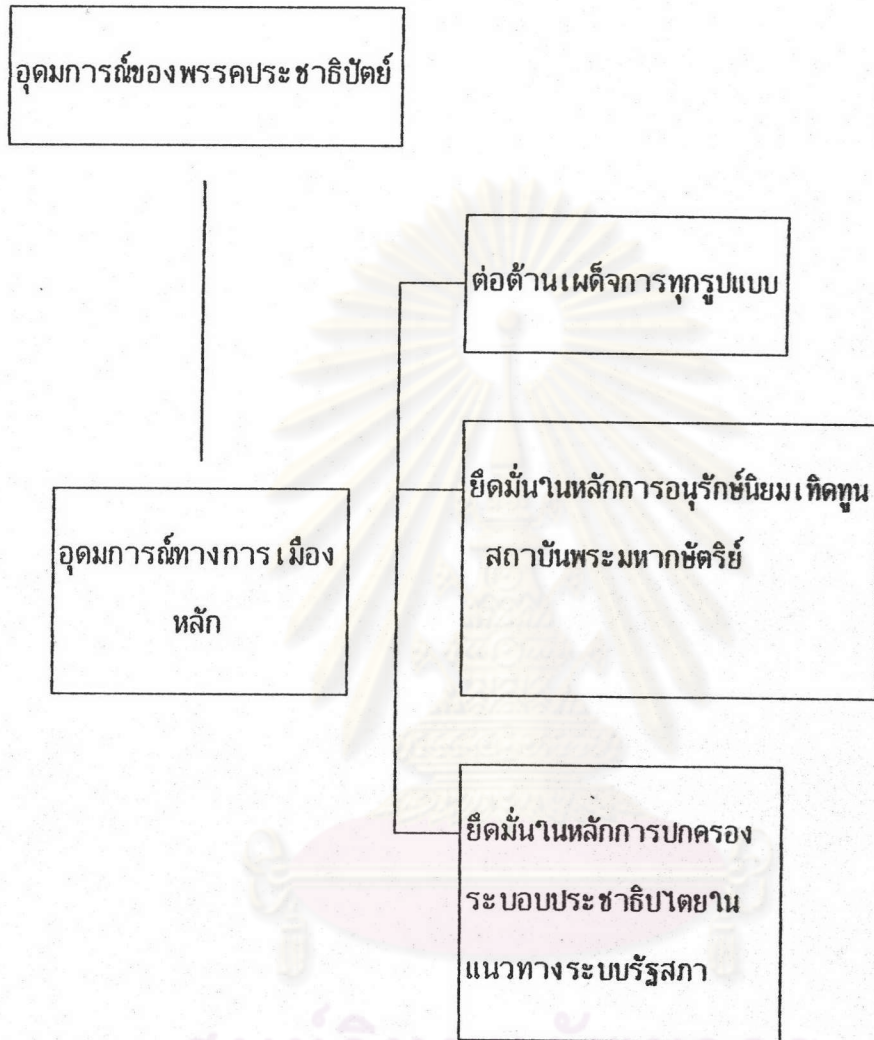
การจัดระบอบภาษีอากรนั้น ต้องให้เป็นธรรมแก่สังคม กล่าวคือ แบ่งภาระแห่งภาษีอากรให้เหมาะสมแก่ฐานะ และสภาพของผู้เสียภาษี พรรคนี้มีจุดประสงค์ที่จะให้เงินตรา มีค่าอันแน่นอน เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

3.อุดมการณ์ทางสังคม พรรคนี้เคารพและรับรองฐานะครอบครัว และมีจุดประสงค์ที่จะ ทำให้คนไทยทุกคนมีที่กินที่อยู่และอาชีพตามควรแก่อัตภาพ พรรคนี้จะส่ง เสริมและรักษาไว้ซึ่ง การศึกษา การศาสนา การสาธารณสุขและการสาธารณูปการ ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และลัทธิธรรมของชาติ และจะรักษาความปลอดภัยของประชาชน และสนับสนุนการประกันภัย

4.อุดมการณ์ในการป้องกันประเทศ การป้องกันประเทศจะต้อง เกิดจากความพร้อมเพรียงของประชาชนผู้ เป็นเจ้าของประเทศและกองทัพแห่งชาติ จะต้องทะนุบำรุงกำลัง กองทัพแห่งชาติ ให้มีวินัยอยู่ดีกินดี และก้าวหน้าสมควรแก่กาลสมัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปรูปแบบอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์

จากการพิสูจน์ข้อที่ 1

1. การจัดองค์การของพรรคประชาธิปัตย์ มีสาขาพรรคลงสู่ระดับล่าง มีคนชั้นกลาง ซึ่งเป็นประชาชนสนับสนุนและเข้าร่วมในกิจกรรม สมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ในระบบรัฐสภา

จากการศึกษาโครงสร้างการจัดองค์การของพรรคตามข้อบังคับของพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2530 พรรคได้กำหนดองค์กร และอำนาจหน้าที่ องค์ประกอบของพรรคที่มีความชัดเจนว่าประกอบด้วย

1. ที่ประชุมใหญ่
2. คณะกรรมการบริหารพรรค
3. คณะผู้บริหาร
4. ที่ประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการบริหารกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค
5. ที่ประชุมรัฐมนตรี
6. ที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
7. คณะกรรมการบริหารพรรคระดับจังหวัด
8. คณะกรรมการบริหารพรรคระดับอำเภอ
9. สาขาพรรค
10. ยุวประชาธิปไตย

โครงสร้างของพรรคประชาธิปไตยจากข้อบังคับพรรคในปี 2530³ ได้ขยายตัวจากข้อบังคับเดิม พ.ศ. 2526 คือ โครงสร้างใหม่นั้นมีลักษณะที่กระชับรัดกุมยิ่งกว่าเดิมในองค์การที่ 9 คือ สาขาพรรค ได้ขยายตัวจากเดิมมากขึ้นอย่างรวดเร็วและมีส่วนช่วยผลักดันให้อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตยควบคุมอยู่ระดับท้องถิ่น

พบว่าการจัดองค์กรของพรรคประชาธิปไตยมีความสำคัญยิ่งต่ออุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปไตย เพราะการจัดโครงสร้างของพรรคประชาธิปไตยมีฐานมวลชนเป็นส่วนรองรับในระดับล่าง พรรคจะมีฐานสนับสนุนการเจริญเติบโตของพรรคโดยการขยายสาขาพรรคหาฐานสนับสนุนในแนวดิ่ง (vertical) และ ในแนวราบ (horizontal) ในแนวดิ่งมีการดำเนินงาน คือ การชักชวนนักธุรกิจที่สนับสนุนการปกครองระบบประชาธิปไตยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารพรรค โดยการให้การสนับสนุนทางการเมือง ส่วนในแนวราบนั้น พรรคประชาธิปไตยได้หาแนวร่วมความสนับสนุนโดยการกระจายสาขาพรรคไปสู่ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 163 สาขา ซึ่งเป็นพรรคการเมืองพรรคเดียวในประเทศไทยที่มีสาขามากที่สุด

³ ข้อบังคับพรรคประชาธิปไตย ปีพ.ศ. 2530 สามารถศึกษาได้จากภาคผนวก

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของพรรคประชาธิปัตย์นั้นประกอบ ด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ศูนย์กลางของพรรคประชาธิปัตย์ ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์มีอุดมการณ์และจุดยืนที่ยึดมั่นสนับสนุนระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และต่อต้านระบบเผด็จการอย่างเข้มแข็ง มีความเป็นเอกภาพในศูนย์กลางการนำค่อนข้างสูง ศูนย์กลางการนำของพรรคประชาธิปัตย์มีประสบการณ์ประชาธิปไตย และ เคารพในหลักการนำค่อนข้างสูง ส่วนสมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์นั้นจะต้อง เป็นผู้มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และ เคารพในหลักการของระบอบประชาธิปไตยอย่าง เคร่งครัด เคารพมติที่ประชุมของพรรค รวมทั้งต้องอยู่ในระเบียบวินัยข้อบังคับของพรรคประชาธิปัตย์ ในส่วนสมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์นั้นทางพรรค ได้มีข้อแตกต่างจากพรรคการเมืองอื่น ๆ คือ พรรคมีสมาชิกประเภทกิตติมศักดิ์ และ เนื่องจากพรรคประกอบด้วยผู้สูงอายุ การแก้ปัญหาทางออกของพรรค คือการมีสมาชิกเยาวชนประชาธิปัตย์ เพื่อพรรคจะได้สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ที่สืบทอดอุดมการณ์ของพรรคต่อไปในอนาคต

กล่าวโดยสรุปพบว่าพรรคประชาธิปัตย์สามารถปลูกฝังอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ที่ต่อสู้เผด็จการทุกรูปแบบ เน้นหลักการที่ต่อสู้เผด็จการทุกรูปแบบ เน้นหลักการต่อสู้ในแบบรัฐสภา โดยผ่านช่องทางการจัดโครงสร้างของพรรคโดยมีผู้นำเป็นหัวใจหลักในการชี้นำ เผยแพร่สู่สมาชิกผู้แทนราษฎรและสมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์โดยใช้สาขาพรรคเป็นองค์กร เชื่อมเหนี่ยวนามอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ในการต่อสู้และดำเนินกิจการทางการเมือง

สมมติฐานที่ 2 ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้นำพรรคที่เข้มแข็งและยึดมั่นในหลักอุดมการณ์ประชาธิปไตย

พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่มีผู้นำคุณลักษณะแบบประชาธิปไตยเต็มตัว พรรคประชาธิปัตย์ตั้งอยู่เก่าแก่ได้นาน เนื่องจากจากลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าพรรคคนสำคัญคือนายควง อภัยวงศ์ และ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งเป็นที่นิยมกันทั้งในหมู่ประชาชนและในบรรดานักการเมืองฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 และการที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ชื่อว่าเป็นพรรคการเมืองที่เก่าแก่ได้นานนั้นก็เนื่องจากในฐานะที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ชื่อว่าเป็นพรรคการเมืองที่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนมาโดยตลอด ไม่ว่าในฐานะฝ่ายค้านหรือเป็นรัฐบาล และผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์นั้นสามารถที่จะ เชื่อมโยงอุดมการณ์ของพรรคกับการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

ชนนอกจากนั้นแล้วผู้นำพรรคจะต้องเป็นผู้ประสานรอยร้าว เมื่อมีความขัดแย้งทางอุดมการณ์เกิดขึ้นแล้วหาการปรับปรุงถึงอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตย

ในอดีตของพรรคประชาธิปไตยที่ผ่านมา พรรคประชาธิปไตยมีหัวหน้าพรรคคนแรกชื่อ แซมแซ็ง คือ นายควง อภัยวงศ์ ท่านผู้ซึ่งสามารถพานาวาประชาธิปไตยไปตลอดรอดฝั่ง และยังคงสามารถจรรโลงพรรคให้แซมแซ็งเป็นที่นิยมของประชาชนโดยทั่วไป ชื่อ ของ นายควง อภัยวงศ์ จึงอยู่คู่กับพรรคประชาธิปไตย และจากผลการวิจัยออกมาเราจะพบว่า ความเห็นของลูกพรรคต่อตัวท่านผู้นำคนนี้ เห็นว่าท่านผู้นี้มีลักษณะ เด่นและเหมาะสมในการเป็นผู้นำพรรคหลายอย่างหลายประการ เช่น สติปัญญา ปฏิภาณ ความเฉลียวฉลาด พลัง ภายพลังใจ ความอดทน ความเสียสละเพื่อพรรค ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการจูงใจคน และความเป็นที่เชื่อถือ ศรัทธาและน่านับถือต่อบุคคลภายนอก ความสามารถในการควบคุมลูกน้อง เหล่านี้เป็นต้น⁴ เป็นลักษณะผู้นำพรรคคนต่อ ๆ ไปน่าจะยึดถือ เป็นแบบอย่างและพยายามจะ เสริมสร้างให้มีอยู่ในตนเอง

ในกรณีของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อดีตหัวหน้าพรรคคนที่สอง ท่านผู้นี้ก็เช่นกัน มีลักษณะ เด่นในความเป็นผู้นำพรรค เหมือนกับนายควง อภัยวงศ์ หลายประการ ถึงแม้ในสายตาของลูกพรรคจะมองว่าท่านขาดลักษณะผู้นำบางอย่างไป เช่น ความเด็ดขาด ความสามารถในการควบคุมลูกน้องของท่าน แต่ลูกพรรคทั้งหลายก็ไม่อาจจะละเลยพิจารณาท่านในแง่ที่ว่า ท่านพยายามทำให้มีความเป็นประชาธิปไตยในพรรคให้มากที่สุด เพื่อเป็นแบบอย่างที่ลูกพรรคจะนำไปใช้ประชาธิปไตยภายนอกพรรค เพราะอดีตหัวหน้าพรรคท่านนี้ยึดหลักว่า "ประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยแม้กระทั่งภายในพรรค" ซึ่งลูกพรรคและประชาชนภายนอกก็เข้าใจในเรื่องนี้ดี แต่ก็ยังมองกันว่าในเรื่องราวบางอย่างหรือในบางกรณี หัวหน้าพรรคควรจะใช้ความเด็ดขาดในฐานะหัวหน้าพรรคบ้าง ซึ่งลักษณะ เช่นนี้เราควรพิจารณาว่าเป็นลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมไม่อาจเหมือนกันหมดได้

4. ดังทฤษฎีของ ออร์ดเวย์ ทีด (Ordway Tead) เมย์ สมิต (May Smith) เชสเตอร์ ไอ. บาร์นาร์ด (Chester I. Barnard), ซิสซิล อี กูด (Cicile E. Goode) และอรุณ รักธรรม

นายชวน หลีกภัย เป็นตัวอย่างผู้นำแบบประชาธิปไตยโดยอีกคนที่ เต็มไปด้วยหลักการและเหตุผล เคารพในกติกาหลักของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความสุขุม นุ่มนวลในการแก้ไขปัญหา และ เป็นผู้ที่มิชอบทหาภายในพรรคสูงมากคนหนึ่งคือเป็นบุคคลผู้เติบโตมากับพรรคประชาธิปไตยคือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 9 สมัย และมีประสบการณ์ทางการเมืองที่ยาวนาน การที่นายชวน หลีกภัย ผู้มีจตุตถคุณธรรมแบบประชาธิปไตยที่มั่นคงในการที่จะสร้างความเอกภาพในการ เชื่อมอุดมการณ์ภายในพรรคประชาธิปไตย

ดังกล่าว ของนายควง อภัยวงศ์ ที่ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตยในวันก่อตั้งพรรคเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2489 ไว้ว่า

"ท่านทั้งหลายจะ เห็นว่าพรรคประชาธิปไตยไ้ยืนยงคงกระพันมาจนถึงทุกวันนี้ ทั้ง ๆ ที่เราประสบมรสุมทางการเมืองมานับครั้ง ไม่ถ้วนแต่พรรคประชาธิปไตยยังคงอยู่ถึงแม้ว่าบางคราวในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม จะได้ประกาศให้เลิกล้มพรรคการเมือง แต่พรรคประชาธิปไตยก็ยังคงอยู่ บรรดาสมาชิกยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์ของตนตลอดมา

บางท่านอาจตั้งคำถามว่าทำไมสมาชิกประชาธิปไตยจึงจับกลุ่มเหนียวแน่นและช่วยกันรักษาอุดมคติของพรรคเป็นอันดีจนถึงปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าขอตอบว่าเพราะในขั้นแรกได้รวบรวมตั้ง เป็นพรรคแล้วจึงจัดหัวหน้า โดยเหตุนี้ บรรดาสมาชิกของพรรคทั้งหมดต้องรับผิดชอบในความเป็นอยู่ของพรรคทั้งต้องรักษาเกียรติคุณของพรรคด้วย ส่วนหัวหน้าพรรคนั้นเป็นเพียงผู้ที่สมาชิกอุปโลกน์ขึ้น จับเปลี่ยนกันเมื่อไหร่ก็ได้ ในเมื่อเห็นกันว่าควรเปลี่ยน ซึ่งตรงกันข้ามกับพรรคอื่นที่ตั้งกันมาโดยมีหัวหน้าพรรคแสวงหาลูกพรรคหรือสมาชิกมาสนับสนุนตน อันเป็นเหตุให้สมาชิกของพรรคไม่มีความรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่และเกียรติของพรรคเท่าใดนักทั้ง ๆ ที่สมาชิกรับว่ามีอุดมคติตรงกัน เราจึงเห็นว่าเมื่อหัวหน้าพรรคหมดวาสนาครั้งใด ลูกพรรคก็จะแตกกระจัดกระจายประหนึ่งผึ้งที่ขาดตัวนางพญาฉะนั้น"⁵

⁵ "47 ปี ประชาธิปไตย" สารประชาธิปไตย ประจำเดือนเมษายน 2536 หน้า 5

กล่าวโดยสรุปอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ เป็นอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ต่อสู้กับเผด็จการทุกรูปแบบ ในแนวทางรัฐสภา พรรคประชาธิปัตย์มีความได้เปรียบ พรรคการเมืองอื่นตรงที่มีวิวัฒนาการมายาวนานกว่าพรรคการเมืองอื่นๆ มีการจัดองค์กร ที่กระชับรัดกุม เพราะมีการแก้ไขระเบียบข้อบังคับของพรรคเพื่อความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา มีการจัดองค์กรในระดับสาขา เป็นตัวเผยแพร่อุดมการณ์ของพรรคลงสู่ระดับมวลชน และ พรรคประชาธิปัตย์ยังมีการยึดมั่นในหลักการมากกว่าตัวบุคคล บุคคลผู้นำสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นผู้นำที่ได้รับความนิยมศรัทธา เลื่อมใสจากประชาชนในวงกว้างขวาง เช่น นายคาง อภัยวงศ์ นายเสนีย์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย ซึ่งบุคคลที่กล่าวมานี้คือผู้นำของประเทศในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของประเทศไทยด้วย จุดบทร่องของพรรคประชาธิปัตย์คือเป็นพรรคที่มีความขัดแย้งแตกแยก ทางการเมืองสูงมากและสมาชิกที่แยกตัวออกมามักจะตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่เสมอ และ อีกประการคือพรรคประชาธิปัตย์ได้ชื่อว่าเป็นพรรคที่ภาคนิยม เพราะฐานคะแนนเสียงของ พรรคส่วนใหญ่จะอยู่ที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของพรรคที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไปในอนาคต

การคาดการณ์แนวโน้มของพรรคประชาธิปัตย์ คาดว่าพรรคประชาธิปัตย์จะเป็น พรรคที่มีฐานของมวลชนเพราะพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองพรรคเดียวที่สามารถ ขยายฐานมวลชนได้กว้าง พรรคมีความพยายามในการจัดตั้งสาขาได้รวดเร็วมาก เพราะ พรรคประชาธิปัตย์มีสาขาพรรค 163 สาขารองรับความเจริญเติบโตของพรรค เนื่องจาก จากความ มีอายุยาวนานถึง 48 ปีของพรรคประชาธิปัตย์ และความมีชื่อเสียงในด้านดีคือ การเป็นพรรค เมืองที่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของมวลชนตลอดมา การขยายฐานสมาชิก จึงควรที่จะขยาย สมาชิกทุกประเภท ทั้งสมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ สมาชิกกิตติมศักดิ์ และสมาชิกยุวประชาธิปัตย์ ควรเน้นการขยายฐานสมาชิกยุวประชาธิปัตย์ ให้มากกว่าเดิม เพราะโครงสร้างของพรรค ประชาธิปัตย์มีผู้สูงอายุจำนวนมากมาย เพราะฉะนั้นการมีสมาชิก รุ่นเยาว์จึง เป็นการผสมผสานอุดมการณ์ และปรับแนวทางการดำเนินงานในสภาพการณ์ทาง สังคมที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. พยายามยึดมั่นในอุดมการประชาธิปไตยต่อสู้เผด็จการทุกรูปแบบ เพื่อที่พรรคจะได้เป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบการเมืองไทยต่อไป และพรรคควรที่จะเน้นการเผยแพร่อุดมการณ์ในกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางด้านอาชีพและทางด้านอายุ เพราะจากประวัติศาสตร์การเมืองไทย พรรคประชาธิปไตยเคยได้รับความไว้วางใจทางการเมืองจากประชาชนสูงมากในกรุงเทพมหานคร และต่อมาได้สูญเสียที่นั่งให้กับพรรคการเมืองอื่นไป เช่น พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคพลังธรรม พรรคประชาธิปไตยควรดึงคะแนนเสียงของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และทั่วประเทศให้กลับคืนมา

2. ปรับปรุงองค์การของพรรคให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้องค์การของพรรคประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลงานที่ได้รับจะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น พรรคควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติม ในองค์การบางส่วนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น ในส่วนที่เกี่ยวกับสาขาพรรค พรรคควรจะ เน้นความสำคัญของสาขาพรรคให้มากไม่ควรมุ่งเน้นจำนวนการขยายสาขาพรรค และพรรคอาจจัดตั้งองค์กรหนึ่งขึ้นมาเป็นตัวประสานระหว่างสาขาพรรคกับองค์กรของพรรคในส่วนกลาง เพื่อประสานการทำงานระหว่างกันให้ดียิ่งขึ้น หรือพรรคควรกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคให้เด่นชัดขึ้น หรือถ้าเป็นไปได้ในอนาคตพรรค ควรกำหนดให้สาขาพรรคจัดรูปองค์กรจำลอง ไปจากองค์กรพรรคในส่วนกลาง เพื่อฝึกฝนการทำงานของสาขาพรรค และเพื่อประสานงานกันระหว่างองค์กรพรรคในส่วนกลางกับองค์กรของสาขาพรรค และเป็นวิธีการหนึ่งที่จะฝึกฝนผู้นำทางการเมืองให้กับพรรคในอนาคตด้วย

3. ปลุกฝังอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยแก่ผู้นำพรรคประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะยั่งยืนและ เข้มแข็งมั่นคงต่อไป จะต้อง มีผู้นำของพรรคที่เข้มแข็งสืบทอด ดังนั้นพรรคควรตระหนักดีในข้อนี้และส่งเสริมการฝึกฝนและการสร้างผู้นำทางการเมืองรุ่นต่อ ๆ ไป เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์และอุดมการณ์ของพรรคการฝึกฝนผู้นำทางการเมืองของพรรคขึ้นมา ในกรณีของพรรคการเมืองบางประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา ก็มีกลุ่มเยาวชนเดโมแครต (Young Democrat) ของพรรคเดโมแครต และกลุ่มเยาวชนรีพับลิกัน (Young Republican)

ของพรรครีพับลิกัน หรือในสาธารณรัฐประชาชนจีน พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็มีเยาวชนเรดการ์ด (Young Redguard) เป็นต้น ที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองรุ่นต่อไป พรรคประชาธิปไตยควรจะเน้นให้มีกลุ่มเยาวชนประชาธิปไตย (Young Democrat, Y.D.) มีบทบาทในพรรคประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น

4. การแสวงหาสมาชิกพรรคเพิ่มเติมควรจะมีการกลั่นกรองอุดมการณ์ พรรคการเมืองจะเติบโตขยายตัวใหญ่ขึ้นต่อ ๆ ไป ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกเข้าสู่พรรคเพิ่มขึ้น พรรคจึงจะมีพลัง แข็งแกร่ง น่าเกรงขามและมีความชอบธรรม (legitimacy) มากขึ้น เนื่องจากประชาชนที่มีอุดมการณ์เดียวกันมาเป็นสมาชิกพรรคเพิ่มขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงความนิยมของประชาชนที่มีต่อพรรคเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ฐานมวลชนของพรรคก็จะขยายตัวมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดประสงค์สำคัญที่สุดประการหนึ่งของพรรค และพรรคก็จะสามารถทำหน้าที่อันสำคัญประการหนึ่งของพรรค คือปลูกและระดมมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองช่วยทำให้การปกครองเป็นของประชาชนและโดยประชาชนมากขึ้น หน้าที่เหล่านี้ของพรรคการเมืองจะช่วยทำให้การปกครองไม่ถูกผูกขาดโดยคนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพลทาง เศรษฐกิจหรือทางอาวุธ

พรรคประชาธิปไตยควรตระหนักในการหาสมาชิกพรรคที่มีอุดมการณ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งพรรคควรทำได้หลายวิธี เช่น การจัดอบรมให้การเรียนรู้ทางการเมือง เป็นประจำทุกเดือนหรือการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเยี่ยมเยียนถามทุกข์สุขและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน

5. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปไตยให้ประชาชนได้รับทราบและควรจะมีการประชาสัมพันธ์โฆษณาพรรคให้ประชาชนทราบถึงนโยบายของพรรค กิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคบทบาทของพรรคทั้งในสภาและนอกสภา ความเป็นไปภายในพรรคจะทำให้ประชาชนมองพรรคในแง่ดีอยู่เสมอ และประชาชนจะไม่ยอมหลงเชื่อบุคคลภายนอกที่จะมายุแหย่หรือชักนำความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อพรรคไปได้ และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบจะเป็นการช่วยจัดซื้อสิ่งของของประชาชนที่มีต่อพรรคให้กระจ่างได้ การประชาสัมพันธ์นั้นควรจะใช้สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ช่วยในการประชาสัมพันธ์